

---

 પ્રવચન-૨, વચનામૃત-૨૧ થી ૨૫
 

---

આ વચનામૃત, ૨૧મો બોલ છે, ૨૦ (બોલ) તો ચાલ્યાં. જરી વિચાર કરવામાં અવકાશ હોય એને સમજવા માટે આ વાત છે, બાપુ ! આહા...! જેને હજી લૌકિક નીતિનાં ઠેકાણાં ન હોય એને આ વાત સાંભળવા પણ મળે નહિ. સાંભળવા મળે તો એને એ રુચે પણ નહિ. લૌકિક નીતિ (એટલે) જેને દાડ, માંસ ને પરસ્ત્રીનો ત્યાગ એ તો અનૈતિકનો ત્યાગ કહ્યો છે. દાડ, શરાબ, માંસ અને પરસ્ત્રી. એનો ત્યાગ તો પહેલેથી (જો) ન હોય તો એ નરકગામી જીવ છે. એને માટે આ વાત નથી. આહા...હા...!

જેને 'ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી ભાવના....' છે શબ્દ ? એ શું કહે છે ? આ ચૈતન્ય આનંદ સ્વરૂપ ભગવાન એને (એવા) ચૈતનને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી (અર્થાત્) અંતરમાંથી થયેલી દશા. જેને સંસારના પાપના પરિણામ તો જાણે ન હોય, પણ જેને પુણ્યના પરિણામ(ની) પણ જેને રુચિ અંદરમાં ન હોય. જેને પાપનાં પરિણામ તીવ્ર છે એને તો આ સાંભળવામાં પણ એને અંતર(માં) ન રુચે. એવી ચીજ છે ભગવાન !

મુમુક્ષુ : અમને છૂટવા માટે તો કંઈ રસ્તો તો જોઈએ ને ?

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : આ રસ્તો છૂટવા. એ જ કહે છે ને ભગવાન ! 'ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી ભાવના....' આ છૂટવાનો રસ્તો ! પહેલા શબ્દમાં બેનની વાણી. અનુભવની વાણી છે.

અસંખ્ય અબજ વર્ષનું જાતિસ્મરણ જ્ઞાન છે. જાતિસ્મરણ એટલે આ જાતિ પહેલા ભવ... પહેલા ભવ... પહેલા ભવ... પહેલા ભવ... એવા નવ ભવ, એનું જ્ઞાન છે બહેનને પ્રત્યક્ષ. એનાં વર્ષ અસંખ્ય અબજ વર્ષ થાય છે. કેમકે સુધર્મ સ્વર્ગમાં ગયા હતાં. એમાં એમને કાલની વાત જેમ યાદ આવે એમ અસંખ્ય અબજ (વર્ષ)ની વાતો યાદ આવી છે. એ વાત આવતાં એને પહેલેથી એવું ઊગ્યું અંદરથી કે લૌકિક નીતિના જેને ઠેકાણાં નથી એને તો આ ચૈતન્યની વાત બેસશે નહિ કોઈ રીતે. સમજાય છે કાંઈ ?

જેને દાડ, માંસ, માછલા અને પરસ્ત્રી એનો જેને ત્યાગ નથી, એને તો નૈતિક જીવનનાં

પણ ઠેકાણાં નથી. આહા..હા..! અહીં તો લોકોત્તર નીતિની વાત ચાલે છે. એ લૌકિક નીતિ છે. એવું તો સાધારણ સજ્જન જીવને એવી સ્થિતિ હોય નહિ. દારૂ, માંસ, માછલી, પરસ્ત્રી એ સાધારણ લૌકિક નૈતિક જીવનમાં પણ તે વાત હોઈ શકે નહિ. આહા...! અહીંયા તો એ ઉપરાંત જેને આત્માનું કલ્યાણ કરવું હોય (એની વાત છે). ઓલામાં તો નરક ને નિગોદના ભવ છે.

જેને 'ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી....' એ શું કીધું ? ચૈતન્ય સ્વરૂપ જે પુણ્ય ને પાપના વિકલ્પથી રહિત છે. તેવા ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી (એટલે) એમાંથી થયેલી દશા. આહા..હા...! જરી ઝીણી વાત છે, પ્રભુ ! (પણ) વાત તો એવી છે. આ કાંઈ નવી નથી. અનાદિથી આ વાત જૈન પરમેશ્વર તીર્થંકરદેવ ત્રિલોકનાથ અનાદિથી એ વાત કરી રહ્યાં છે. એ વાત કાંઈ નવી છે નહિ. એને સમજવા માટે નવી લાગે પણ પરમાત્માની વાણી - જિનેશ્વર ત્રિલોકનાથ એની દિવ્યધ્વનિ મહાવિદેહમાં તો અનાદિથી ચાલે છે. અહીંયા તીર્થંકરનો વિરહ પડે ભરત અને ઐરાવતમાં મહાવિદેહમાં કોઈ દિ' તીર્થંકરનો વિરહ ન હોય. આહા..હા...! ત્યાં પણ અનંતવાર જન્મ્યો છે અને સમોસરણમાં પણ ગયો છે. પણ અંતરમાં અંદર આત્મામાં ઘા વાગ્યો નથી. આહા..હા...! એ બહારનાં પ્રેમની રુચિમાં પડી ને ત્યાંને ત્યાં અથડાણો ! આહા..હા..હા...!

અહીં કહે છે (એ) જરી સૂક્ષ્મ વાત છે. બેન બોલી ગયા થોડું. એમાં દીકરીઓ બેઠી હશે. બેનની નીચે ૬૪ બાલ બ્રહ્મચારી દીકરીઓ છે. બાળ બ્રહ્મચારી હોં...! ઘણાં લાખોપતિની દીકરીયું અને અંગ્રેજી ભણતર, આ ભણતર શું તમારું કહેવાય એ ? (ગ્રેજ્યુએટ) ગ્રેજ્યુએટ લો ! ભાષા ભૂલી જવાય છે તમારી ! આ ધર્મની ભાષા આવતાં આ લૌકિક ભાષા ભૂલી જવાય છે. એ ગ્રેજ્યુએટ... ગ્રેજ્યુએટ... થયેલી દીકરીયું છે ! એની પાસે આ બોલેલાં. એમણે કાંઈ લખી લીધેલું થોડું, તે આ બહાર આવ્યું. નહિતર તો (બહાર) આવે નહિ. એ તો બહારથી મરી ગયેલાં છે. (ચાલતાં જુઓ તો જાણે) મડદું હાલે ! અંતર અતીન્દ્રિય આનંદ એટલો ઉભર્યો છે કે જેના રસ આગળ કોણ સામું જોવે છે ને કોણ પગે લાગે છે, એની દરકાર કાંઈ નથી ! એમાં રાત્રીમાં આ વચન નીકળી ગયાં છે.

પ્રભુ ! ચૈતન્યને (એટલે) આ આત્માને ચૈતન્યમાંથી (એટલે) આત્મામાંથી પરિણમેલી (ભાવના), પરિણમેલી કેમ કીધું ? કે એકલી કલ્પના - ધારણા જાણપણાની કરી અને રાખી એમ નહિ, પણ તે પરિણમ્યું છે અંદર. આત્મા જ્ઞાનાનંદ છે તે દશા થઈ છે. જાણપણું-ધારણા રાખીને વાત કરી નથી. આહા..હા..હા...!

જેને 'ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી....' શબ્દો થોડાં છે પણ ભાવ ઘણાં ઊંચા છે ! આહા..હા...! સમજાય છે કાંઈ ? ચૈતન્યને (એમ કહ્યું તો) ચૈતન્ય કહેવો કોને ? (કે) એ પરમ આનંદ ને પરમ જ્ઞાનની શક્તિનો પિંડલો, અતીન્દ્રિય આનંદ ને સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ,

દ્રવ્ય સ્વભાવ જે અનાદિ અનંત (છે) એ ચીજ ને તો આવરણ પણ નથી એવી ચીજ અંદર છે. એવી ચીજની દષ્ટિ થઈને ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી (એટલે) એમાંથી પરિણમેલી દશા. આહા....! એટલે કે સમ્યગ્દર્શનની પર્યાય પ્રગટ કરવાની ભાવના. સમજાય છે કાંઈ ? વાત તો અહીં બાપુ ! ભવના અભાવની છે પ્રભુ ! બાકી બધું ઘણું જોયું છે અહીં તો દુનિયાને. આ ૭૨ વર્ષથી આ ચીજને તો અમે જોઈએ છીએ.

ઘરની દુકાન હતી ત્યાં પણ હું તો શાસ્ત્ર જ વાંચતો. ઘરની દુકાન ચાલે છે મોટી, પાલેજમાં છે. પાંચ વર્ષ ત્યાં દુકાન ચલાવી પણ હું તો આ શાસ્ત્ર જ વાંચતો. પૂર્વનાં સંસ્કાર હતા ને ! ત્યારથી અંદરથી ઊગેલી વાત છે કે ‘ચૈતન્યને ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી....’ આહા....હા....! રાગ-દ્વેષ નહિ, પુણ્ય-પાપ નહિ. આહા....! જેનાં નૈતિક જીવન પણ ઊંચા હોય છે, એ જીવન તરફનું પણ લક્ષ્ય નહિ. આહા....હા....! અંતરના ચૈતન્યમાંથી ચૈતન્ય વસ્તુ છે તેવી દષ્ટિ થતાં તેમાંથી નીકળેલી પરિણમેલી દશા. આહા....હા....! એ ચૈતન્યના પ્રવાહમાંથી પરિણતિ અવસ્થાનો પ્રવાહ આવ્યો. જેમ કૂવામાંથી પાણી આવે અવેડામાં, એ પ્રાપ્તની પ્રાપ્તિ છે. એ કૂવામાં હતું એ અવેડામાં આવ્યું. અવેડો કહે છે ને ? આહા....હા....! એમ ચૈતન્યમાં અંદર વસ્તુથી. આહા....હા....હા....! એમાંથી પરિણમીત થયેલી દશા એ ‘...ભાવના એટલે કે રાગ-દ્વેષમાંથી નહિ ઊગેલી....’ આહા....હા....! ઝીણી વાત તો છે પ્રભુ ! તારી પ્રભુતાની વાત તો બાપા ભગવાન પણ પૂર્ણ કહી શક્યા નથી. આહા.....!

‘જે સ્વરૂપ સર્વજ્ઞે દીર્ઘ જ્ઞાનમાં

જે સ્વરૂપ સર્વજ્ઞે દીર્ઘ જ્ઞાનમાં,

કહી શક્યા નહિ તે પણ શ્રી ભગવાન જો.

તે વાણીને અન્ય વાણી તે શું કહે !

અનુભવગોચર માત્ર રહ્યું તે જ્ઞાન જો.’

‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ થઈ ગયાં છે. ૩૩ વર્ષની ઉંમરે દેહ છૂટી ગયો છે. પણ એમને એકાવતારી થઈ ગયાં છે. મુંબઈમાં લાખોનો ઝવેરાતનો વેપાર હતો. છતાં અંદરમાં ભિન્ન પડી ગયેલો. નાણિયેરનો ગોળો જેમ છૂટો પડે એમ ધર્મને સમ્યગ્દર્શનમાં રાગથી અને દેહથી અંદર (ચૈતન્ય) ગોળો ભિન્ન પડી ગયો હોય છે. આહા....હા....!

એ ‘શ્રીમદ્’, ૩૩ વર્ષની ઉંમરમાં દેહ છૂટી ગયો છતાં પણ આ અનુભવની દષ્ટિના જોરથી એટલું બધું આવ્યું હતું કે અમારે હવે એકાદ ભવ કરવાનો છે, બાપુ ! અમે હવે અમારા સ્વદેશમાં જવાના છીએ. અમારો સ્વદેશ અંદર આ ચૈતન્ય ભગવાન એ અમારો દેશ છે. આ (બહારનો) દેશ નહિ. અરે...! પુણ્ય ને પાપના પરિણામ પણ પ્રભુ અમારો દેશ નહિ. એ વાત આવી ગઈ અંદર બહેનમાંથી (વચનામૃતમાંથી). પરમ દિ’ કહી હતી. ૪૦૧ બોલ છે. આહા....હા....! આ તો સંસારથી પાગલ થાય તેની વાતું છે !

(અહીંયા) કહે છે કે જેની ભાવના ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન (આત્મા) ! એમાંથી ઊગેલી, પ્રગટેલો અંકુરો પરિણમીને તે પર્યાય - ભાવના કેવી હોય છે ? કે જેમાં પુણ્ય ને પાપ, રાગ-દ્વેષ રહિત ભાવના હોય છે. આહા..હા...! છે (અંદર) ? ‘...એટલે કે રાગ-દ્વેષમાંથી નહિ ઊગેલી એવી ભાવના....’ આહા..હા..હા...!

અરેરે...! આવો અવતાર મળ્યો ને એમાં જો કર્યું નહિ આત્માનું કાંઈ (તો) ફરીને મનુષ્યપણું પ્રભુ ક્યારે મળશે ? ચોરાશીના અવતારમાં અનંત કાળથી રખડી મર્યો છે. નરક ને નિગોદનાં દુઃખો....! તારા દુઃખો દેખી દેખનાર ને રોણાં આવ્યા છે બાપા ! એવાં દુઃખો સહન કર્યાં છે. પણ ભૂલી ગયો ! જરી કાંઈ બહારની સગવડતા મળી, બે-પાંચ કરોડ રૂપિયા મળ્યાં ને છોકરાં-છોકરી કંઈક ઠીક થયા ને શરીર જરી રૂપાળું મળ્યું ને થઈ રહ્યું..! મરી ગયો એમાં ! મારી ચીજ અંદર કોણ છે ? એને જોવા માટે, વિચારવા માટે અવકાશ પણ લેતો નથી !!

અહીં કહે છે કે આહા..હા...! ચૈતન્યમાંથી ઊગેલી ભાવના રાગ-દ્વેષ રહિત (હોય છે). રાગ-દ્વેષ રહિત...! આહા...! ધર્મની વાત છે ને પ્રભુ ! અહીં તો ધર્મ (પ્રાપ્ત થયાં) પહેલાં નૈતિકની તો વાત કરી. નૈતિક જીવન તો હોવું જ જોઈએ. સાધારણ પ્રાણી - સજજન જેને કહીએ એને પણ દારૂ, માંસ ને પરસ્ત્રી તો હોય જ નહિ. સર્વ માતા (સ્ત્રીઓ) દીકરીયું, માતા ને બેન સમાન એને તો હોય છે. આહા..હા...! એવું તો જેનું નૈતિક જીવન હોય છે.

એવા જીવનમાંથી જ્યારે ચૈતન્યમાંથી પરિણમેલી પર્યાય આવે છે, એ રાગ ને દ્વેષ વિનાની થયેલી દશા આવે છે. આહા..હા...! થોડું આકરું લાગે પણ પ્રભુ ! સાંભળજે હોં...! કઠણ લાગે તોપણ....! બીજી વાત શું કરીએ ? અહીં તો ૪૫ વર્ષથી આ વાત હાલે છે. ૪૫ વર્ષ થયાં ! ૪૫ આ થયાં ને ૪૫ આ થયાં (એટલે) સંસારમાં ૪૫ થઈ ગયાં. સંસારમાં તો ૨૩ વર્ષ થયાં પણ પછી આ સંપ્રદાયમાં આમાં (મુહપત્તીમાં) રહી ગયાં ને ! એમ કરીને ૪૫ થયાં ને ૪૫ અહીં (સોનગઢમાં) થયાં. પણ આ ઊગેલી વાત....! આહા..હા..હા...!

રાગ અને દ્વેષ વિનાની થયેલી ભાવના. છે ? ‘....એવી યથાર્થ ભાવના હોય....’ એવી યથાર્થ ભાવના - યથાર્થ ભાવના કેમ કહ્યું ? કે શાસ્ત્રનું જાણપણું કરીને વાત ધારી હોય પણ અંદરની ભાવના ન હોય. આહા..હા...! શાસ્ત્રોને વાંચીને ધારી રાખ્યું હોય પણ અંદરમાં રાગ-દ્વેષ રહિત થઈ ને ચૈતન્યની ભાવના પરિણમેલી ન હોય. (અહીં તો યથાર્થ ભાવના થઈ હોય) એવા જીવની વાત લીધી છે.

એ જીવ જ્યારે ચૈતન્યમાં પરિણમે છે આહા..હા...! ભગવાન અંદર ચૈતન્યના નૂરનું પૂર છે ! ધ્રુવ ચૈતન્યનો પ્રવાહ છે. પાણીનો જેમ પ્રવાહ એકધારો આમ ચાલ્યો જાય છે. આમ નદીનું પાણી જ્યારે ધોધમાર બે કાંઠે આવે....! અમારા ઉમરાળા - જન્મ ધામમાં મોટી નદી છે. પાણી આવે ત્યારે ૪-૫ માથોડાં પાણી આવે. કાંઠો ભરાઈ જાય, સામું જોઈ શકાય

નહિ એટલું પાણી.....!

અહીં એ કહે છે કે નદીનું પૂર એટલું જોરથી આમ પ્રવાહમાં ચાલતું હોય એના કરતાં પણ અનંત ગુણો પ્રવાહ અંદર આતમ(નો) ચૈતન્યપ્રવાહ છે ! આહા...! ચૈતન્યના તેજના - પ્રકાશના નૂરનું પૂર છે ! અરેરે....! એમાંથી ઊગેલી ભાવના (એટલે) ‘...એવી યથાર્થ ભાવના હોય,...’ અહીં ‘યથાર્થ’ ઉપર વજન છે. કલ્પના કરીને (કંઈ પરિણમન થયું છે) એ નહિ પણ ‘યથાર્થ’ (ભાવના છે). જેવી ચીજ છે તેવી અંદર ભાવના હોય ‘...તો તે ભાવના ફળ્યે જ છૂટકો.’ ‘તો તે ભાવના ફળ્યે જ છૂટકો !’ (અર્થાત્) તે ભાવનામાંથી કેવળજ્ઞાન આવે જ છૂટકો ! બીજ ઊગી હોય ને પૂનમ ન થાય એમ ત્રણકાળમાં બને નહિ. શું કીધું એ ?

બીજ ઊગે છે ને ? બીજ (ઊગ્યા) પછી તેર દિવસે પૂનમ થાય જ. એ પૂનમ ન થાય એમ કોઈ દિ’ બને નહિ. આહા..હા..હા...! એમ જેને આત્માના સમ્યક્રૂપી બીજડાં જ્યાં ઊગ્યાં અંદર....! ભગવાન ચૈતન્યમૂર્તિ આનંદનો નાથ ! અંતરમાં રાગ ને દ્વેષના ભાવથી રહિત થઈ ચૈતન્યનું બીજ ઊગ્યું અંદર....! આહા..હા..! પરિણમેલી દશા ઊગી એ બીજ છે. એ બીજ જેમ પૂનમ થયે છૂટકો, એમ આ સમ્યગ્દર્શનની પરિણતિ થયે કેવળજ્ઞાન લીધે છૂટકો છે. જેમ આ બીજ તેરમે દિવસે (પૂર્ણ પરિણમીને) આવે એમ આને એક કે બે ભવમાં કેવળજ્ઞાન આવ્યા વિના રહેતું નથી. આહા..હા..હા..! આવી વાતું છે ભાઈ ! છે (અંદર) ? (ચૈતન્યમાંથી) ઊગેલી ભાવના એવી યથાર્થ હોય તો તે ભાવના ફળ્યે જ છૂટકો. આહા..હા..હા...!

બહેન વિચારીને અનુભવમાંથી બોલતાં હતાં કે, ‘...જો ન ફળે તો જગતને - ચૌદ બ્રહ્માંડને શૂન્ય થવું પડે,....’ શું કીધું એ ? આહા..હા...! ચૈતન્યની ભાવના (એટલે કે) રાગ-દ્વેષથી રહિત થઈને અંદર ચૈતન્ય સ્વરૂપ પ્રભુની ભાવના થઈને ફળ્યે જ છૂટકો, (અર્થાત્) કેવળજ્ઞાન થયે જ છૂટકો. ન ફળે તો જગતને - ચૌદ બ્રહ્માંડને શૂન્ય થવું પડે. કેમકે એ ભાવનાનું ફળ ન આવે તો-તો જગત શૂન્ય થઈ જાય. કેમકે દરેક (દ્રવ્ય)ની પર્યાયનું (જો) ફળ ન આવે તો તો જગત શૂન્ય થઈ જાય. આ..હા..હા..હા..!

પાપનાં પરિણામનું ફળ પણ નરક, નિગોદ ન આવે, પુણ્યનું ફળ પણ સ્વર્ગ ને મનુષ્યપણું ન આવે અને ચૈતન્યના પરિણામનું ફળ કેવળજ્ઞાન ન આવે (તો) જગતને શૂન્ય થવું પડે !! આહા..હા...! સમજાય છે કાંઈ ? પાપના બીજડાં વાવ્યાં અને નરક ને નિગોદ ન મળે, પુણ્યના ભાવ થયાં અને જો સ્વર્ગ કે મનુષ્યપણું ન મળે અને ચૈતન્યની ભાવના થઈ ને કેવળજ્ઞાન ન મળે (તો) જગતને શૂન્ય થવું પડે !! (પરંતુ) એવું ત્રણ કાળમાં બને નહિ. આહા..હા..હા...! ઝીણી વાત છે ભગવાન ! દુનિયાથી જુદી જાત લાગે પણ વાત તો આ છે પ્રભુ ! આહા..હા...!

એને મનુષ્યપણું મળ્યું છે તો મનુષ્ય કોને કહીએ ? ગોમ્મટસારમાં પાઠ છે એક. મનુષ્ય

કોને કહીએ ? આહા..હા...! 'જ્ઞાયક તે ઇતિ મનુષ્યઃ' (અર્થાત્) આત્માનું ચૈતન્ય સ્વરૂપ જાણે તેને મનુષ્ય કહીએ, બાકી બધાંને પશુ કહીએ. આહા..હા... ગોમ્મટસારમાં (આવે) છે. 'જ્ઞાયક તે ઇતિ મનુષ્યઃ' આત્મા ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે તેને જાણે એ મનુષ્ય કહેવાય. 'મનન કર્તે ઇતિ મનુષ્યઃ' ચૈતનનું મનન કરે, ધ્યાન કરે તે મનુષ્ય (છે). બાકી એ વિનાનાં પશુ કહેવામાં આવે છે. આહા..હા...!

શાસ્ત્રમાં તો ત્યાં સુધી પાઠ છે કે જેને ચૈતન્યની ભાવના - સમ્યગ્દર્શન નથી - એ ચાલતાં મડદાં છે !! પાહુડમાં છે. મોક્ષપાહુડમાં છે. અષ્ટપાહુડ છે ને ? એની અંદર એ છે - ચાલતાં મડદાં છે. મરી ગયેલાં ને જેમ મસાણમાં ઉપાડીને લઈ જાય છે. એમ આ પણ ચાલતાં મડદાં છે !! ચૈતન્યસ્વરૂપ અંદર ભગવાન પૂર્ણ વીતરાગમૂર્તિ ! એની જેને રુચિ નથી, તેના તરફનું વલણ નથી, તેના તરફનો ઝુકાવ નથી, તેના તરફનો પ્રેમ નથી, એ બધાં ચાલતાં મડદાં છે. આવું છે, બાપા ! આહા..હા...!

એ અહીં કહે છે કે '...ચૌદ બ્રહ્માંડને શૂન્ય થવું પડે,...' એટલે ? જે જે ભાવના (હોય) તેનું ફળ ન આવે તો જગત રહે નહિ. પાપ કરે (એને) નરક, નિગોદ ન મળે તો જગત રહે નહિ. પુણ્ય કરે ને મનુષ્યપણું - સ્વર્ગ ન મળે તો જગત રહે નહિ. એમ આત્માની ભાવના કરે ને કેવળજ્ઞાન ન થાય તો તત્ત્વ રહે નહિ ને જગત રહે નહિ ! આહા..હા...! બાપુ ! માર્ગ તો જુદાં જુદાં છે પ્રભુ ! આહા..હા...!

આ તો આમંત્રણ હતું ને આવી પડ્યા છીએ ! બાકી અમારે સોનગઢથી બહાર...!

મુમુક્ષુ : અમારા અહોભાગ્ય કે અમને સમજવા મળ્યું !!

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : બાપુ ! આ તો 'વનની માંહે કોયલ' જુદી પડે એમ કોયલ આવી ગઈ છે. આહા..હા... અહીંયા તો કહે છે પ્રભુ ! એકવાર સાંભળ ! જેને આત્માની ભાવના થાય તેનું ફળ સર્વજ્ઞપણું ન આવે તો જગતમાં પાપનું ફળ નરક, નિગોદ અને પુણ્યનું ફળ (મનુષ્ય) - સ્વર્ગ એ બધું નાશ થઈ જાય. સમજાય છે કાંઈ ? આ શબ્દોની અંદર એવી ભાવના ભરી છે !! 'ચંદુભાઈ'! આહાહા...!

મુમુક્ષુ : ઘણો સારો અર્થ આવ્યો.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : શું કીધું ?

મુમુક્ષુ : ઘણો સારો અર્થ આવ્યો આજે !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : વસ્તુ આવી છે, પ્રભુ ! આહા..હા...!

પાપના પરિણામ કરે અને એને નરક ને નિગોદ ન મળે તો તો એ વસ્તુ, નરક ને નિગોદ જ નહિ રહે. પુણ્યના પરિણામ કરે અને સ્વર્ગ ને મનુષ્યપણા ન મળે તો એ વસ્તુ જ ન રહે. એમ ચૈતન્યના પરિણામ કરે અને કેવળજ્ઞાન ન થાય તો એ વસ્તુ જ ન રહે. આહા..હા...! બોલ આવ્યો છે ઊંચો ! ચૌદ બ્રહ્માંડને શૂન્ય થવું પડે એનો અર્થ



આ (છે) હોં...! શું કીધું સમજાણું એમાં ?

જગત છે, પુણ્ય ને પાપના ફળરૂપે સ્વર્ગ - નરક છે અને આત્માની ભાવનાના ફળ રૂપે સિદ્ધપદ છે. તો એ (એવી) જે વસ્તુ છે (એટલે કે) સિદ્ધપદ છે, નરક - નિગોદ છે, સ્વર્ગ, મનુષ્ય છે - એ ભાવના પ્રમાણમાં ન મળે તો તો એ વસ્તુઓ રહેતી નથી. એમ ચૈતન્યની ભાવના થઈ અને કેવળજ્ઞાન ન થાય તો સિદ્ધપદ રહેતું નથી. આહા..હા..! બીજ ઊગે ને પૂનમ ન થાય તો એ બીજ ઊગી જ નથી. આહા..હા..! એમ ભગવાન આત્મા ! (જેણે) ચૈતનનાં બીજાં અંદર વાવ્યા ને ઊગે નહિ અને કેવળજ્ઞાન ન થાય તો એ આત્મા જ રહી શકે નહિ. આ..હા..હા..! આવી વાતો છે, પ્રભુ !

‘...ચૌદ બ્રહ્માંડને શૂન્ય થવું પડે, અગર તો આ દ્રવ્યનો નાશ થઈ જાય.’ જોયું ? કારણ કે એની પર્યાય છે અને (એનું) ફળ ન આવે તો દ્રવ્ય જ ન રહે. જે આત્માએ જે નરક નિગોદના ભવ કર્યા, ભાવ. એ ભાવ પ્રમાણે નરકમાં (ન જાય તો એ દ્રવ્ય જ ન રહે). બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તી ! છ ખંડનો ધણી ! ૯૬ હજાર સ્ત્રી અને ૯૬ કરોડ પાયદળ...! એનો નાયક મરીને સાતમી નરકે ગયો. (અહીં) કહે છે કે એ પાપનું ફળ જો ન આવે તો એ જગત જ રહે નહિ એમ કહે છે. વાત સમજાય છે ને ? એમ પુણ્યના ફળ તરીકે સ્વર્ગાદિ, મનુષ્યઆદિ ન મળે તો એ વસ્તુ જ ન રહે, એમ ચૈતન્યના પરિણામ થયાં અને કેવળજ્ઞાન ન થાય તો એ વસ્તુ જ ન રહે, જગત શૂન્ય થઈ જાય. આહા..હા..! બહુ ઊંડી (અને) ઝીણી વાત છે આ શબ્દમાં. ‘પરંતુ એમ બને જ નહિ.’ આહા..હા..! ‘અગર તો આ દ્રવ્યનો નાશ થઈ જાય.’ એટલે ? પરિણામ છે તેનું ફળ ન આવે તો દ્રવ્ય જ રહી શકે નહિ. જે પર્યાય કરી તેનું ફળ ન આવે તો પર્યાય વિનાનું દ્રવ્ય જ ન રહી શકે, દ્રવ્યનો નાશ થઈ જાય. જરી ઝીણી વાત છે પણ ઊંચી વાત છે. આહા..હા..! ‘પરંતુ એમ બને જ નહિ.’ આહા..હા..હા..! જેવાં પરિણામ કર્યા તેવું ફળ આવ્યાં વિના રહે જ નહિ. આહા..! ચારગતિ અને સિદ્ધગતિ - એ પરિણામનું ફળ છે. તો એ પરિણામનું ફળ ન આવે તો એ ચારગતિ અને સિદ્ધગતિ જ ન રહી શકે. આહા..હા..! સમજાય છે કાંઈ ? એમ આત્મામાં રાગ અને દ્વેષ વિનાની ચૈતન સ્વરૂપની શ્રદ્ધા અને જ્ઞાનની ભાવના (જેને થઈ) એને કેવળજ્ઞાન ને પરમાત્મપદ ન થાય તો તે પર્યાય વિનાનું દ્રવ્ય નાશ થઈ જાય, એનો નાશ થતાં જગતનો પણ નાશ થઈ જાય. એમ અંદર કહે છે, જુઓ ! છે ?

‘ચૈતન્યના પરિણામની સાથે કુદરત બંધાયેલી છે -’ પાપ કર્યા હોય તો નરક નિગોદ, પુણ્ય કર્યા હોય તો સ્વર્ગાદિ અને પરિણામ ચૈતન્યના કર્યા હોય તો મુક્તિ (મળ્યા વિના રહે નહિ). એમ... છે ? ‘ચૈતન્યના પરિણામની સાથે કુદરત બંધાયેલી છે -’ કુદરતમાં એનું ફળ આવ્યા વિના રહે જ નહિ. આહા..હા..! જેને ચૈતનની ભાવના પ્રગટી એને મોક્ષ થયા વિના રહે જ નહિ, બીજ ઊગી એને પૂનમ થયા વિના રહે જ નહિ. આહા..હા..! વાત

તો જરી ઝીણી (છે) પણ....! બેનનાં શબ્દો છે. તમે બધાંએ લખાવ્યા છે ને ! ‘ઝવેરચંદભાઈ’એ અને બધાએ ભેગા થઈને. ‘લક્ષ્મીચંદભાઈ’ને એ કે બપોરે આ વાંચવું ! ત્યાં કાગળ આવ્યો હતો. સવારમાં સમયસાર અને બપોરે આ (વચનામૃત વાંચવા). આહા...હા...!

‘...પરિણામની સાથે કુદરત બંધાયેલી છે -’ એટલે શું કીધું ? જેવાં એ પુણ્ય, પાપનાં અને ધર્મનાં પરિણામ કરે તેનાં પ્રમાણે તેનું ફળ જગતમાં આવે - એમ કુદરત બંધાયેલી છે. મુમુક્ષુ : મહા સિદ્ધાંત છે !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : આવ્યાં વિના રહે જ નહિ એનું ફળ. આહા...હા...હા...! માંસ, દારૂ ને મસ્તીને ખાય, પરસ્ત્રીને ભોગવે અને એ નરકમાં ન જાય (તો) જગતને શૂન્ય થવું પડે. એના પરિણામ તરીકે (જે) ગતિ છે એ ગતિ નહિ રહી શકે. એમ જેણે પુણ્યના પરિણામ કર્યા ને એને સ્વર્ગ ન મળે તો એ સ્વર્ગ જ ન રહી શકે. એમ જેણે ચૈતન્યનાં પરિણામ કર્યા (હોય) ને (તેને) મુક્તિ ન મળે તો એ સિદ્ધ રહી શકે નહિ આહા...હા...! ઝીણું છે પણ પ્રભુ ! તારા ઘરનું છે ! તારા ઘરની વાત છે, પ્રભુ ! આહા...હા...! ‘એવો (જ) વસ્તુનો સ્વભાવ છે.’ કીધું ને ? શુભ અશુભ ને શુદ્ધ એ પરિણામનું ફળ આ જગત છે. એવો જ વસ્તુનો સ્વભાવ છે. આહા...હા...! ‘આ, અનંતા તીર્થકરોએ કહેલી વાત છે.’ છે એમાં ? આહા...હા...!

બેન તો તીર્થકર પાસે હતાં. મહાવિદેહમાં ભગવાન બિરાજે છે એની પાસે હતાં. ત્યાં અમારી સાથે હતાં.

(બેન) એમ કહે છે કે જો આ પરિણામનું ફળ આવું ન આવે આહા...હા...! તો અનંતા તીર્થકરોએ કહેલી વાત જૂઠી પડે ! આ વાત અનંતા તીર્થકરોએ કહેલી છે. કે જે પાપનાં પરિણામ કરે તો એને નરક, નિર્ગોદ મળે, પુણ્યનાં પરિણામ કરે તો સ્વર્ગાદિ મળે અને પછી ભલે રખડે ચારગતિમાં ! અને ચૈતન્યનાં પરિણામ કરે તો એને મુક્તિ મળે - એ અનંતા તીર્થકરોએ આ વાત કહેલ છે. છે ને એમાં પ્રભુ ? આ...હા...હા...! અરેરે...! દરકાર ક્યાં કરી છે ? એમાં વળી પૈસો જરી ૫-૫૦ લાખ, કરોડ-બે કરોડ મળી જાય એટલે થઈ રહ્યું...! ‘હું પહોળો ને શેરી સાંકડી’ થઈ જાય ! ગૂંચાઈ જાય.... એમાં ગૂંચાઈ જાય.... દાખલો નહોતો આખ્યો એક ફેરી ? ‘ગોવા’માં એક ‘શાંતિલાલ’ હતા. ‘ખુશાલ શાંતિલાલ’. ૨૪૦ કરોડ રૂપિયા. એની પાસે ૨૪૦ કરોડ. અઢીઅબજ. બે અબજ ને ચાલીસ કરોડ. .. પછી વધી ગયા હતા. છોકરા અમારી પાસે આવ્યા હતા. આવે છે. પણ એ છેવટે અંદર દુઃખ એવું આવ્યું. અરે...! મને દુઃખ છે. મને અંદરથી. ડોક્ટરને બોલાવો. ૬૧ વર્ષની ઉંમર. આ બે અબજ ને ચાલીસ કરોડ અને ૬૦ લાખના મકાન ત્રણ છે. ગોવામાં છે. એ મરી ગયા. છોકરાઓ છે. એ મને દુઃખ છે. ડોક્ટરને બોલાવો. ડોક્ટર જ્યાં આવે છે ત્યાં તો ભાઈ સા’બનો દેહ છૂટીને જાવ રખડવા ચોરાશીના અવતારમાં. આહા...! તારો પૈસો અને તારા



બાયડી-છોકરા કોઈ સાથે ન આવ્યા.

અહીં કહે છે કે એના પરિણામનું ફળ જગતમાં ન આવે તો જગતને શૂન્ય થવું પડે. જગત જગતપણે રહી શકે નહિ. પુણ્ય-પાપના ફળ અને ધર્મનું ફળ ન મળે તો આ દુનિયા - જગત રહી શકે નહિ. ચારગતિ ને સિદ્ધપદ રહી શકે નહિ. ‘ઝવેરચંદભાઈ’! આહા..હા...! જે જેણે વાવ્યું તેનું બીજ ઊગ્યા વિના રહે નહિ અને ઊગે નહિ તો તો એ બીજ જ વાવ્યું નથી અને ઊગે તો તે બીજ વાવ્યું અને એનું ફળ આવ્યું તો જગત ટકી રહ્યું. એનું ફળ આવીને. એમ જગતમાં જેવાં પરિણામ કર્યા એવાં એનાં ફળ આવ્યાં તો જગત ટકી રહ્યું છે એમ ને એમ. આહા..હા...! ‘આ, અનંતા તીર્થકરોએ કહેલી વાત છે.’ આ એક બોલમાં આટલો વખત ગયો ! આવી વાત છે.

પ્રભુ ! તું છો ને ! તો એ તો દ્રવ્ય છે ત્રિકાળી. પણ હવે તારાં પરિણામ વર્તમાન થાય એ પરિણામનું ફળ ન આવે તો તો આ જગતમાં સ્વર્ગ, નરક જ ન રહે. અને મોક્ષનાં પરિણામ કરીને મોક્ષ ન આવે તો સિદ્ધપદ (- સિદ્ધ)ગતિ જ ન રહે. એ ચારગતિ ને સિદ્ધગતિ બધી નાશ થઈ જાય. આહા..હા...! આવી વાત છે પ્રભુ !

મુમુક્ષુ :- તીર્થકર પાસે હતા એ અનુભવની વાત છે.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- આ અનુભવની વાત છે. ‘જેઠાલાલભાઈ’! આ જ્યેષ્ઠની વાત છે. શ્રેષ્ઠ. એ ૨૧મો બોલ થયો.

૨૨મો બોલ વાંચવા જેવો છે. ૨૩મો બોલ.

મુમુક્ષુ : ૨૨મો પણ ભલે ને વંચાય.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : ૨૨માં મારું નામ એમાં આવે (છે માટે) એમાં અમારું કામ નહિ ! બેને તો પોતે કહ્યું હોય પણ મારા મુખથી એ વાત કહેવી શોભે નહિ. બેને તો પોતે પોતાના ભાવમાં આવ્યું હતું તે કહ્યું. એ વાત એમને એમ રહી. મારાથી મારી વાત ન કહેવાય. સમુચ્ચય વાત થાય. સમુચ્ચય સમજાય છે ? નહિતર તો ક્યાંથી અમે આવ્યા ને અહીંથી ક્યાં જવાના છીએ એ બધું અંદરથી નક્કી થઈ ગયેલું છે ! અંદરથી નક્કી થઈ ગયેલું છે !! એમ છે, બાપા ! (બધું) નક્કી થઈ ગયેલું છે.

મુમુક્ષુ : અમને હવે કહો !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : મહાવિદેહમાંથી આવ્યાં છીએ. પ્રભુ બિરાજે છે, સર્વજ્ઞદેવ સીમંધર પ્રભુ સમોસરણમાં મહાવિદેહમાં બિરાજે છે. ત્યાં હતા રાજકુમાર તરીકે. પિતાજીને હાથી ને ઘોડા (ને) અબજોની પેદાશ હતી. મહિનાની અબજોની પેદાશ અને ઘરે હાથી ઘોડા હતાં. તેનો હું રાજકુમાર હતો.

કુંદકુંદઆચાર્ય સંવત ૪૯માં અહીંથી ભગવાન પાસે ગયા હતાં અહીંથી. ત્યારે હું પણ હાથીને હોદે ભગવાનનાં દર્શન કરવાં, કુંદકુંદઆચાર્યનાં દર્શન કરવાં સમોસરણમાં ગયેલો.

આ..હા..હા...! આવી વાત છે, બાપુ ! ઝીણી વાતું છે બહુ ! અને ભગવાનના મુખમાંથી નીકળેલી વાતું છે. એવી વાતું છે કે આ જીવ....!

મુમુક્ષુ : બેન કોણ હતી ?

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : બેન ત્યાં નગરશેઠના દીકરા હતી. અમે ચાર જણાં ત્યાં હતી. એક એ હતી, એક શાંતાબેન છે, એ પણ શેઠના દીકરા હતી. એક નારણભાઈ હતા એમણે (અહીંયા) મારી પાસે દીક્ષા લીધેલી, ગુજરી ગયા છે. એ ત્યાં વેશ્યાના દીકરા હતી. હું રાજકુમાર હતો. (અમે) ચાર જણાં ત્યાં હતી, ત્યાંથી અહીં ભરતમાં આવ્યાં છીએ. હવે અહીંથી વાત એક કોર (રહી)... અમારી વાત બહુ ઝીણી છે, એવી વાતો બહુ મોઢે કહેવી શોભે નહિ. બાકી અહીંથી અમે મરીને સ્વર્ગમાં જવાના છીએ. અહીંથી દેવ થવાના છીએ. બીજા ભવમાં તીર્થંકરના પુત્ર તરીકેનો અવતાર છે. ત્રીજા ભવમાં સ્વર્ગ છે. ચોથા ભવમાં તીર્થંકર થઈને કેવળ પામીને મોક્ષ જવાનું છે. આ ભાઈએ પૂછ્યું, આ શેઠે પૂછ્યું એટલે જવાબ આપીએ છીએ.

મુમુક્ષુ : અમે તો આપના છોકરા કહેવાઈએ !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : મારે તો બધાં મોટા શેઠ જ કહેવાય ને !

મુમુક્ષુ : ગુરુદેવ ! સભામાં પ્રથમ વખત આપે જાહેર કર્યું છે !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : આવી વાત ન કહેવાય. આ તો બેને આમાં લખ્યું છે. એથી એ જરીક કહ્યું, બાપુ ! એથી ઝીણી વાતું તો બહુ આઘી છે. અમને તો અંદર પ્રત્યક્ષ થઈ ગયેલી છે !! પણ હજી થોડું જીવન છે ત્યાં સુધી આ વાત આવશે. પછી તો સ્વર્ગમાં જવાનું છે, દેવલોકમાં.... વૈમાનિકમાં.....! વૈમાનિક....! વૈમાનિક દેવ છે ! દેવ ચાર છે. ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ અને વૈમાનિક (એમ) ચાર પ્રકારના દેવ છે. તે વૈમાનિકમાં અવતાર છે મારો. (હવે) એ વાત એક કોર રાખો.....!

“ઉપલક ઉપલક વાંચન-વિચાર આદિથી કાંઈ ન થાય, અંદર આંતરડીમાંથી ભાવના ઊઠે તો માર્ગ સરળ થાય. જ્ઞાયકનો અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવવો જોઈએ.” ૨૩.

હવે અહીં ૨૩મો બોલ (લઈએ). ૨૩મો બોલ ! ‘ઉપલક ઉપલક વાંચન-વિચાર આદિથી કાંઈ ન થાય,....’ આહા..હા...! ઉપર ઉપરથી (કાંઈક) વાંચી લીધું ને વિચાર કર્યો થોડો એમાં કાંઈ મળે તેવું નથી, બાપુ ! અંદર ઊંડું ઉતરવું પડશે. આહા..હા...! સમજાય છે કાંઈ ? આ..હા..હા...! ઉપલક ઉપલક વાંચન, સાંભળવું, વિચાર આદિ. ‘આદિ’ શબ્દ છે ને ? ઉપર ઉપરથી સાંભળ્યું હોય એથી કાંઈ મળે તેવું નથી. આહા..હા...! એને આત્મામાં

ઉતારવું પડશે, પ્રભુ ! અંદરમાં ઉતારવાની પહેલી શ્રદ્ધા અને ભાવના તો કરવી પડશે એને. શ્રદ્ધામાં જ્ઞાનમાં તો લેવું પડશે કે આ આત્મામાં ઉતરીશ ત્યારે મારું કલ્યાણ થશે. એવો તો એણે જ્ઞાનમાં પહેલાં નિર્ણય કરવો જોશે. ભલે કરી શકે નહિ પણ એના જ્ઞાનમાં આવો નિર્ણય તો પહેલો આવવો જોઈએ કે મારે આ દ્રવ્ય આત્મા છે તેમાં ગયે જ છૂટકો છે. એ સિવાય મારું કલ્યાણ છે નહિ. આહા...હા...હા...! ઝીણી વાતું છે, બાપા !

(હવે કહે છે) ‘અંદર આંતરડીમાંથી ભાવના ઊઠે....’ આહા...હા...! અંદરમાંથી ભાવના ઊઠે (એમ) કહે છે. ઉપર ઉપરથી વાંચન ને શ્રવણ ને મનન (કરે) એ નહિ. આહા...હા...! અંદરમાંથી ભાવના ઊઠે, આત્મામાંથી જાગૃત દશા થાય ‘...તો માર્ગ સરળ થાય.’ તો માર્ગ સરળ થાય. ‘જ્ઞાયકનો અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવવો જોઈએ.’ આહા...હા...! પ્રભુ ! જે જ્ઞાયક છે, જે જાણનાર ચૈતન્ય જ્યોત છે, જળહળ જ્યોતિ બળે છે અંદર, પ્રભુ ! ચૈતનનાં પૂર - જ્ઞાનનાં પૂર ભર્યાં છે, જેમ પાણીનો પ્રવાહ આમ જાય છે, એમ આ ચૈતન્યનું નૂર ધ્રુવ... ધ્રુવ... ધ્રુવ... ધ્રુવ... આમ જાય છે. એવું જે પાણીના ચૈતન્યના પૂરનું ધ્રુવપણું આહા...! એની અંતરમાંથી ભાવના ઊઠે તો માર્ગ સરળ થાય. આહા...હા...! પહેલું એને સાંભળવું તો જોઈએ ને પ્રભુ ! સાંભળવા મળે નહિ એ જાય ક્યાં ? આ...હા...હા...!

‘જ્ઞાયકનો અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવવો જોઈએ.’ આહા...હા...! શાસ્ત્ર પણ ધાર્યા હોય, વાંચ્યા હોય પણ એ તો ઉપર ટપકેની વાત છે. આહા...હા...! અંતરમાં જ્ઞાયકભાવ....! અંતઃસ્થળમાં. જ્ઞાનજ્યોતિ ચૈતન્ય ધ્રુવ બિરાજે છે, પ્રભુ ! એના અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવવો જોઈએ. ત્યારે એને અંતરમાં પ્રવેશ થઈને સમ્યગ્દર્શન થાય, ત્યારે એને ધર્મની પહેલી દશા થાય. પહેલી દશા...! આહા...હા...! થોડા શબ્દમાં ઊંડું ઘણું ભર્યું છે !

શું કીધું એ ? (કે) ‘અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવે.’ બહારથી નહિ, પુણ્ય-પાપના ભાવના ફળની મહિમા એ ધૂળની (મહિમા છે). (અહીંયા તો) અંતઃસ્થળ - જે ક્ષેત્ર છે, આત્મા(નું), જે ક્ષેત્રમાં આનંદનો પાક છે. (તેના મહિમાની વાત છે). જગતમાં પણ... શું કહેવાય એ ? ચોખા સિવાય ઓલું...! તમારા નામ પણ ભૂલી જવાય છે ! કળથી...! કળથીનાં ખેતર - જમીન સાધારણ હોય છે અને ચોખાનાં ખેતર ઊંચા હોય છે. સારા ખેતરમાં ચોખા પાકે. કળથી સારા ખેતરમાં ન પાકે. એ સાધારણ પથ્થરની જમીનમાંથી કળથી પાકે. અમારે ત્યાં જોડે (સાથે-બાજુમાં) ગામ છે, ત્યાં કળથી પાકે છે, ચોખા પાકે છે ત્યાં બધું જોડે છે. એમ આ આત્મા - જમીન (અર્થાત્) અંતઃસ્થળ અતીન્દ્રિય આનંદનો પાક થાય એવું આ ખેતર છે. આહા...હા...! અને પુણ્ય-પાપનું ખેતર એ સંસારની ગતિને ફળે એવું એ ખેતર છે. આહા...હા...!

પુણ્ય ને પાપના ભાવ, એ ખેતર છે એ ચારગતિમાં રખડવાનું (ખેતર) છે અને આ અંતર ખેતર જે છે આહા...! એ આનંદનો પાક થાય એમાં એવું એ ખેતર છે. એમાંથી

અતીન્દ્રિય આનંદનાં અંકુરો ફૂટે ! આહા..હા.....! એવું આત્મ-તળ અંદર તળિયું છે !! વર્તમાન પર્યાયથી અંદરમાં જોતાં, તળ એનું - તળિયું એટલે ધ્રુવ (સ્વરૂપ) જોતાં તેની પર્યાયમાં આનંદનાં અંકુર ફૂટે એવું એ ક્ષેત્ર છે, એવું એ આત્મા તળિયું છે. અરે...અરે...! આવી વાતું હવે...!

અહીં તો બહારમાં પૈસા કાંઈક થાય ત્યાં થઈ રહ્યું.....! ખાવા - પીવાનાં ઠેકાણાં ન મળે, અભક્ષ ખાઈએ છીએ કે નહિ.... (એની ખબર ન મળે). આ આવે છે ને આ શું (કહેવાય) ? ઈંડાં ને આહા...! માછલીનાં તેલ ને કોડલીવર આવે છે ને ! ઘણી બધી ખબર છે ને ! એવું આવે એ દુનિયા વાપરે...! અરરર...! તેનાં ફળ બાપા નરક છે. એ નરકનાં દુઃખનું વર્ણન પ્રભુ કરે છે. પ્રભુ ! તારાં ક્ષણનાં દુઃખો.....! પ્રભુ કહે છે નરકમાં દુઃખોનું વર્ણન હું શું કરું ? કરોડો ભવ અને કરોડો વર્ષથી, કરોડ જીભથી કહીએ તો પૂરું ન પડે એટલું ત્યાં વેદન દુઃખનું છે !! નરકમાં.....!

એક માણસનું ખૂન કરે (અને) એ ખૂનની સાક્ષી મળે તો રાજા એને કદાચ એકવાર ફાંસી આપે પણ તેણે ૨૫-૫૦-૧૦૦ (માણસ) નાં ખૂન કર્યાં હોય તો રાજા એને (૧૦૦ વાર) શી રીતે ફાંસી આપે ? શું કરી શકે ? ૧૦૦ વાર ફાંસી આપે ? એકવાર ખૂન કર્યું હોય એને ફાંસી એકવાર અને ૨૫-૫૦ ખૂન કર્યાં હોય એને માટે શું ? એને માટે કુદરતમાં નરક છે. અહીં એનું ફળ રાજા આપી શકે નહિ. એને ૨૫ વાર ફાંસીએ ચડાવી શકે નહિ. આહા..હા..હા...! એનું ફળ અંદર (નરકમાં) છે. આહા..હા..!

એ અહીં કહે છે કે અંદરમાંથી ભાવના ઊઠવી જોઈએ. ઉપરટપકે વિચાર (ચાલતાં) હોય એનું ફળ કાંઈ આવે નહિ. ‘(અંદર આંતરડીમાંથી ભાવના ઊઠે તો) માર્ગ સરળ થાય. જ્ઞાયકનો અંતઃસ્થળમાંથી ખૂબ મહિમા આવવો જોઈએ.’ આહા..હા... (૨૩ પૂરો થયો).

“આત્માર્થીએ સ્વાધ્યાય કરવો, વિચાર-મનન કરવાં; એ જ આત્માર્થીનો ખોરાક છે.” ૨૪.

(હવે) ૨૪. ‘આત્માર્થીએ સ્વાધ્યાય કરવો,.....’ બેનની ભાષા છે, (કે) સ્વાધ્યાય કરવો. શાસ્ત્ર વાંચવા વખત લેવો બે - ચાર કલાક. એકાદ કલાક, અર્ધો કલાક વાંચી જાય એમાં કાંઈ પાર ન આવે. સંસાર માટે - કેમ ચોવીસ કલાક કાઢે છે પાપ માટે ? તો એમાંથી બે-ચાર કલાક આત્માના શાસ્ત્રના વાંચન (માટે) વખત લેવો જોઈએ. ભગવાને કહેલાં આગમ, ત્રણલોકનાં નાથ જિનેશ્વરદેવની દિવ્યધ્વનિ - વાણી - આગમ તેનું વાંચન કરવું જોઈએ, તેનો વિચાર કરવો જોઈએ, તેનું મનન કરવું જોઈએ. ‘એ જ આત્માર્થીનો ખોરાક છે.’ આહા..હા...! એ વિના એને ગમે નહિ, ગોઠે નહિ. સમજાણું કાંઈ ? બે લીટીમાં આટલી વાત ભરી છે !!

‘આત્માર્થીએ સ્વાધ્યાય કરવો,....’ સ્વાધ્યાય એટલે આ શાસ્ત્ર (સ્વાધ્યાય). સ્વાધ્યાયના બે પ્રકાર છે : એક વાંચન, શ્રવણ, મનન એ સ્વાધ્યાય અને એક સ્વાધ્યાય એટલે આત્મા - સ્વનું અંદર મનન (અને) આનંદનો અનુભવ એ સ્વાધ્યાય (છે) - એ નિશ્ચય સ્વાધ્યાય (છે). આહા..હા...! અને શાસ્ત્ર વાંચન આદિ કરવું એ વ્યવહાર સ્વાધ્યાય (છે). પણ પહેલો વ્યવહાર સ્વાધ્યાય આવવો જોઈએ. વાંચન જોઈએ, વિચાર જોઈએ, મનન જોઈએ, ચિંતવન જોઈએ. (માટે કહે છે કે) સ્વાધ્યાય કરવો જોઈએ. આહા..હા...! વાંચણી કરવી, પૂછવું, પ્રશ્નોત્તર કરવાં, એનો વિચાર કરવો. એવું પહેલું એને આવવું જોઈએ, બાપુ ! ભગવાનનાં કહેલાં આગમ - શાસ્ત્રને વિચારવાં જોઈએ. આહા..હા...!

અહીં તો ૬૪ની સાલથી શાસ્ત્રનું વાંચન છે. ૬૪ની સાલથી ! દુકાન પિતાજીની. ઘરની દુકાન છે ને ! ત્યાં પાલેજમાં દુકાન છે. અત્યારે ચાલે છે દુકાન. મોટી દુકાન છે. ૪૦ લાખ રૂપિયા છે. ૪ લાખની પેદાશ છે. ચાર લાખ. અત્યારે છોકરાઓ છે. પણ હું તો (ત્યાં) સ્વાધ્યાય કરતો. ૧૯ વર્ષની ઉમરથી આ શાસ્ત્રોનો સ્વાધ્યાય કરું છું. દસવૈકલિક, ઉત્તરાધ્યયન, આચારંગ, સૂયગડાંગ, આહા..હા...! (એ બધું વાંચ્યું છે). એમાં જ્યારે ૭૮માં ‘સમયસાર’ હાથ આવ્યું ત્યાં તો પોકાર કરીને ઊઠ્યો અને કહ્યું કે ‘બાપુ ! આ શરીર રહિત થવું હોય તો આ પુસ્તક છે !!’ એક શેઠ હતાં ત્યાં એક દામનગર. ‘દામોદર’ શેઠ. દશ લાખ રૂપિયા હતા ત્યારે. (તેમની પાસે.) ૬૦ વર્ષ પહેલાં. ઘરનું ખેતર હતું. એક ગામ પણ હતું. કેવું નામ ? ‘મુળિયાપાટણ’ નામનું ગામ હતું. ... એને વાંચન હતું ઘણું પણ દષ્ટિમાં ફેર હતો. એટલે વાંચન બાંચન મફત ગયું અને છેવટે મરતાં મને કોઈ ખેંચે છે, મને કોઈ ખેંચે છે, મને કોઈ ખેંચે છે એમ થઈ ગયું. (કેમકે) જ્ઞાનની અવસ્થા ઓછી થવા માંડી, ઘટવા માંડી. પાપ કર્યા હતા તો ઘટવા માંડી. મને કોઈ ખેંચે છે. હું ક્યાં જાઉં છું તેની ખબર પડતી નથી. એમ થઈ ગયું હતું અંદરથી. એને મેં કહેલું ‘શેઠ ! આ સમયસાર શરીર રહિત થવાની ચીજ છે !’ ૭૮ની (સાલની) વાત છે. કેટલાં વર્ષ થયાં ? ૫૫ થયાં ને ? ૫૭-૫૭. તે દિ’ની વાત છે. કીધું કે... આ પુસ્તક... પંડિતજી! તમારા જીવન પહેલાની વાત છે આ તો. એ વખતે તો આમાં હતા એટલે માનતા. શેઠ કીધું આ પુસ્તક શરીર રહિત થવું હોય તો આ સમયસાર છે. એમાં આત્માની વાત છે ને આત્માનો મોક્ષ કેમ થાય ? (અને) સમ્યગ્દર્શન (કેમ થાય) ? એ ચીજ આમાં છે. એવી ચીજ બીજે ક્યાંય છે નહિ. એણે એ વખતે કબુલ્યું હતું. પણ પછી જ્યારે ફેરવી નાખ્યું મેં ત્યારે વળી ત્યારે ફેરફાર થઈ ગયો હતો. પછી તો ભૂલ કાઢવા માંડ્યા આ સમયસારમાંય.

અહીં કહે છે ‘આત્માર્થીએ સ્વાધ્યાય કરવો,....’ જોઈએ. આહા..હા...! વાંચન કરવું, વિચાર કરવો, પૂછવું, પર્યટન કરવું. આહા..હા...! બીજા પાસે એ વાત મૂકવી કે આ કેમ છે ? ‘...વિચાર - મનન કરવાં; એ જ આત્માર્થીનો ખોરાક છે.’ આત્માર્થીનો ખોરાક આ

છે ! શિખંડ, પૂરી ને પત્તરવેલીયાં....! પત્તરવેલીયાં સમજાય છે ? અળવીનાં ભજ્યાં ! અળવીનાં ભજ્યાંને પત્તરવેલીયાં કહે છે ને ! શિખંડ ને પૂરી ને પત્તરવેલીયાનાં ભજ્યાં....! અળવીનાં પાંદડાં થાય છે ને ? પછી એમાં ચણાનો લોટ નાખીને વાટા કરે છે ને ! વાટા કરીને કટકા કરે ! બધું જોયું તો છે ને ! કર્યું નથી કાંઈ ! (પણ) જોયું છે બધું ! એ પત્તરવેલીયાંના કટકા - બટકાને ઘીમાં તળેલાં હોય ને અહીં શિખંડ (હોય)....! (તો જાણે એમ થઈ જાય કે) આહા..હા..હા..!

મુમુક્ષુ :- આપ દરેક બાબતમાં નિષ્ણાંત લાગો છો.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- બધી વાતું જોઈ છે. બાપુ ! એકે-એક ! એક સ્ત્રીના લગ્ન કર્યાં નથી એટલો ફેર છે. એ સિવાય બધું ઘણું જોયું છે.

અહીં એ કહે છે કે આત્માર્થીનો તો આ ખોરાક છે. સ્વાધ્યાય, મનનનો ૨૪ કલાકમાંથી વખત લેવો જોઈએ. ગમે તે રીતે બે-ચાર કલાક કાઢવા જોઈએ. જુઓ! ‘ચંદુભાઈ’ ચાર કલાક વાંચે છે. એ ‘ચંદુભાઈ’ ડોક્ટર. મોટા ડોક્ટર છે. રાજકોટમાં મોટા ડોક્ટર છે. કાયમ ચાર કલાક વાંચે છે.

મુમુક્ષુ :- .. મોટા ડોક્ટર નહિ પણ મોટાના ડોક્ટર છે.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- કેવા કીધું એ?

મુમુક્ષુ :- મોટાના ડોક્ટર. મોટા તેમના ડોક્ટર આ. મોટાના ડોક્ટર થયા. મોટા આ થયા.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- એ ૨૪ મો બોલ થયો.

“પહેલી ભૂમિકામાં શાસ્ત્રવાંચન-શ્રવણ-મનન આદિ બધું હોય, પણ અંદર તે શુભ ભાવથી સંતોષાઈ ન જવું. આ કાર્યની સાથે જ એવી ખટક રહેવી જોઈએ કે આ બધું છે પણ માર્ગ તો કોઈ જુદો જ છે. શુભાશુભ ભાવથી રહિત માર્ગ અંદર છે - એ ખટક સાથે જ રહેવી જોઈએ.” ૨૫.

(હવે) ૨૫(મો બોલ). ‘પહેલી ભૂમિકામાં શાસ્ત્રવાંચન-શ્રવણ-મનન આદિ બધું હોય,....’ પહેલું (આ બધું) હોય. એકદમ અનુભવ થઈ શકે, એમ નહિ. પહેલી ભૂમિકામાં શાસ્ત્ર વાંચન (એટલે કે) ભગવાનનાં કહેલાં શાસ્ત્રનું વાંચન, એનું શ્રવણ - સાંભળવું, એનું મનન આદિ બધું હોય. ‘...પણ અંદર તે શુભભાવથી સંતોષાઈ ન જવું.’ આહા..હા...! એવો જે શુભભાવ એ બધો શુભભાવ છે, પુણ્ય છે. એનાથી સંતોષાઈ ન જાય. આહા..હા...! હોય ખરું આ...!

‘પહેલી ભૂમિકામાં શાસ્ત્ર વાંચન-શ્રવણ-મનન આદિ બધું હોય, પણ અંદર તે શુભ ભાવથી સંતોષાઈ ન જવું.’ કે આપણે વાંચન કર્યું ખૂબ, હવે શ્રવણ કર્યું, અને ધાર્યું છે



ને ઘણું - (એમ) સંતોષ ન કરવો. 'આ કાર્યની સાથે જ એવી ખટક રહેવી જોઈએ....' શું કાર્ય ? વાંચન, શ્રવણ ને મનન. શાસ્ત્રનું મનન.

'આ કાર્યની સાથે જ એવી ખટક રહેવી જોઈએ કે આ બધું છે પણ માર્ગ તો કોઈ જુદો જ છે.' શાસ્ત્ર વાંચન કરે, સાંભળે, વિચારે પણ અંદરમાંથી જોવે કે ભાઈ ! માર્ગ તો અંદર કંઈક જુદો છે. એ શુભના વિકલ્પથી પણ કાંઈ (મોક્ષ) માર્ગ નથી. શુભભાવ (હોય) પણ એ કાંઈ માર્ગ નથી. એવી ખટક તો અંદર રહેવી જોઈએ. આહા..હા...! આ (ઘણાંને) તો શાસ્ત્ર વાંચનનાં પણ ઠેકાણાં ન હોય !

(આત્માર્થીને) પહેલી ભૂમિકામાં શાસ્ત્ર વાંચન (નાં ભાવ) આવે પણ અંદર શુભભાવથી સંતોષાઈ ન જાય. (એ બધાં) કાર્યની સાથે ખટક રહેવી જોઈએ. કે '.... આ બધું છે પણ માર્ગ તો કોઈ જુદો જ છે.' આહા..હા...! શાસ્ત્ર વાંચે, સાંભળે પણ જાણે કે આ તો શુભ વિકલ્પ છે. માર્ગ કોઈ અંદરથી જુદો છે. અંદર શુભ રાગથી ખસીને અંદર ચૈતન સ્વરૂપમાં જવું, એ માર્ગ કોઈ જુદો જાતનો છે. શાસ્ત્ર વાંચન કર્યું માટે માર્ગ થઈ ગયો એમ એને એવો સંતોષ ન લેવો. આહા..હા...! એવું પણ (હજી તો) કેટલાંકને ઠેકાણું નથી ! આ તો (આ બધું) હોય એને (કહે છે કે) પણ ખટક તો અંદરની રહેવી જોઈએ. આહા..હા...! (કે) '....માર્ગ તો કાંઈ જુદો જ છે. શુભાશુભ ભાવથી રહિત માર્ગ અંદર છે -' શુભ ને અશુભ, વિકલ્પો - ભાવ છે પુણ્ય ને પાપનાં. (તે) બન્ને ભાવથી રહિત. આહા..હા...! માર્ગ અંદર છે. એ શુભાશુભ ભાવમાં માર્ગ નથી. પુણ્ય પાપના ભાવમાં માર્ગ નથી. (કોઈ) પહેલું એમ કહે કે અમે પાપી છીએ માટે પુણ્યમાં તો આવીએ, પણ પુણ્ય આવે તો (પણ) એવું પુણ્ય તો અનંતવાર કર્યું છે. એ કોઈ માર્ગ નથી. જેને જન્મમરણ રહિત થવું હોય (એને) માટે એ માર્ગ નથી. આ..હા..હા...!

'એ ખટક સાથે જ રહેવી જોઈએ.' આ બધાંમાં આ ખટક તો રહેવી જ જોઈએ. શાસ્ત્ર વાંચન કરે, વિચાર કરે, કહે, બોલે, કથા કરે પણ ખટક તો રહેવી જોઈએ કે આ વિકલ્પથી માર્ગ કોઈ અંદર જુદો છે. એવી ખટક વિના એ વિચારમાં અટકી જાય તો આગળ નહિ વધી શકે. એટલે આ વાંચનમાં પણ ખટક તો અંદર (રહેવી જોઈએ). શુભાશુભ ભાવથી જુદો માર્ગ છે - તેમ રહેવું જોઈએ. વિશેષ કહેશે.

(શ્રીતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

L L L